

Eeva-täti

Äidin nuorin sisar Eeva Hämäläinen syntyi 1921. Hän oli taiteellinen käsityön monitaituri.

Eeva oli kummitätini ja lapsi ollessani pidin häntä maailman ihanimpana ihmisenä Iida- mummon lisäksi. Aina hänellä oli jotakin kivaa askareta. Hän kutoi lakanat, hienot verho-, pyyheliina- ja pöytäliinakankaat omista pellavalangoista. Sain lahjaksi pyyheliinoja, kapioksi. Ne kestävät ikuisesti, alkavat nyt jo pehmetä. (*Etusivun karusellikuvassa Pellavanjalostus olevista pyyheliinoista toinen on hänen kutomansa, toinen myöhemmin äitini kutoma. Sen tekemiseen minäkin osallistuin pellavan kasvatuksesta alkaen Tupaniemessä.*)

Lakanat olivat yksinkertaista piikkaa (palttinasidos). Erilaisia toimikassidoksia käytettiin useimmiten pyyheliinoissa, mutta sillä sidoksella tehtiin myös pukukankaita ja päällystakkikankaita villasta. Pöytäliinat tehtiin kilpi- tai damastisidoksella.

Kysyin kerran tädiltä eräästä kankaasta, kuinka se oli tehty eli niisitty, polkimet laitettu jne. Hän vastasi: ”Mieti mielessäs.” Hän ei mielellään paljastanut tekotapojaan. Mutta ei hänkään ollut kaikkea osannut tehdä vain miettimällä ja katselemalla muissa taloissa pöydällä olevia liinoja. Hän vastasi minulle vuosikymmeniä myöhemmin lahjoittamalla käyttämänsä oppikirjat. (*Kuva kirjoista on tämän kirjoituksen lopussa*). Kirjan perusteella innostuin kutomaan mm. kreppisidoksella vihreän, ruudullisen pukukankaan villasta, josta ompelin golfhousut. Kangasta on jäljellä ja taidan tehdä vielä mekon. Golfhousuja en enää tarvitse, joten uusiokäytän sen kankaan mekontekoon. (*Kuva kankaasta on etusivun karusellikuvan Villanjalostus alustana.*)

Eeva osallistui useisiin maatalousnäyttelyihin käsitöillään. Palkintoja tuli, mm. ryijystä ja kehrätystä pellavalangasta 1. palkinto. Pellavalanka oli kerrottua lankaa ja niin tasaista ja ohutta, että se meni jopa Singerin ompelukoneen neulansilmästä läpi. Täti kertoi, että yksisäikeisestä langasta ei saa niin hyvää, että sitä voitaisiin käyttää ompelulankana, mutta kahdella säikeellä kertaamalla saadaan tiiviiksi kierretty, sileä lanka. Sota-aikana jouduttiin ompelulankojakin valmistamaan. Ne sopivat hyvin käsin ompeluun ja varmaan tehtiin myös suutareille pikilangaksi.

Eeva oli saanut isä-Jussilta lahjaksi Singerin ompelukoneen. Niinpä Vihtaniemessä perheen vaatteiden ompelu helpottui, kun ei tarvinnut enää käsin ommella. Eeva ompeli myös seudun naisille. Hän kertoi minulle, että eräs talon emäntä katsoi pukua peilistä ja sanoi, että niin on kuin paremmankin ompelijan tekemä. Varmaan se oli tarkoitettu kehumiseksi. Mutta tädin mielessä kiehui, että minkähänlainen se on se parempi ompelija. Ei hän hyvin kasvatettuna tietenkään mitään sanonut, mutta hänellä oli sellainen vakaumus, että tehtyä työtä pitää arvostaa työnä sinänsä. Eeva ompeli myös miesten vaatteita. Erityisesti pussihousut hän osasi tehdä ja korjata. Kuulin kerrottavan, että eräs vaatteistaan tarkka romanimies, joka oli ehkä itsensä Walter Baltsarin poika, oli teettänyt tädillä pussihousut. (Tämä samainen romanimies teki myös metsätöitä ja isäni kehui häntä hyvin tehdystä työstä.)

Eeva oli tietysti myös hyvä neulomaan. Hänen erikoisuutensa oli kuitenkin kinnasneulalla valmistetut kintaat. Metsurit olivat sanoneet, että ne ovat paras aluskäsine työrukkasessa. Minulla on enää jäljellä kuvasivulla olevat siniset kintaat. Ne ovat kylmäkätiselle paremmat kuin neulotut yksinkertaiset lapaset, paljon tukevammat eivätkä läpäise tuulta, kun tehdään tarpeeksi tiheä neulos. Mutta ne myös hengittävät paremmin kuin turkissisusteiset nahkarukkaset, joissa kädet alkavat hikoamaan. Tätini opetti minulle myös kintaiden tekotavan.

Eeva-tätikin tultiin kotoa hakemaan. Kaakkois-Suomesta tuli Arvid Mannoja metsätöihin ja oli kortteeria Vihtaniemen naapurissa Nokkalassa. Eeva muuttikin sitten perheensä kanssa Taavettiin, josta Arvid oli saanut asunnoksi Kymi-yhtiön maalla olevat talon. Hän oli siellä talonmiehenä. Maalla oli myös erillinen kämpärakennus, jossa asuivat lukuisat seurueet, joita Kymi-yhtiön herrat kutsuivat mm. hirvenmetsästyksen. Arvid rakensi heille metsään tähystystorneja. Täti kertoi, että seurueen jäsenet ostivat

häneltä käsityötuotteita. Maalta oli hyvin myös tuolta saatavana kaadetuista koivuista. Tuohiesineitä Eeva teki kaikenlaisia. Meillä täällä Suomessa on puhuttu halventavasti tuohikulttuurista. Mutta eräässä seurueessa oli italialainen kreivi, joka ihastui Eevan tekemiin tuohiesineisiin ja osti niitä paljon. Minulla on tietysti myös tuohiesineitä: tarjotin ja pienoiskontti, joka on peilipöytäni vieressä. (*Kuva tämän kirjoituksen lopussa*). Virsut ovat jo loppuun kulutetut ja äitini lahjoitti ison kontin jonnekin.

Eeva-täti muutti vanhempana yksin jäätyään Konnevedelle asumaan. Hänet on haudattu Konneveden hautausmaahan isänsä ja äitinsä hautaan.

Tuomas-eno

Äidin nuorin veli Tuomas Hämäläinen syntyi 1924. Hän asui pisimpään Vihtaniemessä, koska hän peri talon testamentilla. Hänkin oli lahjakas monitaituri.

Hän oli hyvin taitava tekemään puusta kaikenlaista. Pienesineistä muistan kauhan, johon oli vuoltu samasta puusta varren jatkeeksi pyöreä lenkki ja siitä eteenpäin pari pyöreää rengasta, jotka liikkuivat irrallisina ketjun lenkkeinä. Sai valita, mistä lenkistä halusi ripustaa kauhan naukaan. Valitettavasti kuvaa ei ole. Hän valmisti ja korjasi hevoscärryt, reet, puusaavit, viljalaarit yms. maatalon tarvekalut. Huonekaluista ihailin lapsena käydessäni hänen tekemäänsä piironkia, jonka lokeroista Eeva-täti kaivoi Tokalon-voidetuubin kokeiltavakseni. Veneitä Vihtaniemessä oli useita. Tuomas rupesi hankkimaan moottoriveneitä. En tiedä, tekikö hän veneitä itse tai osallistui niiden tekoon osittain, esim. tekemällä kajuuttoja ja airoja ynnä hankaimia.

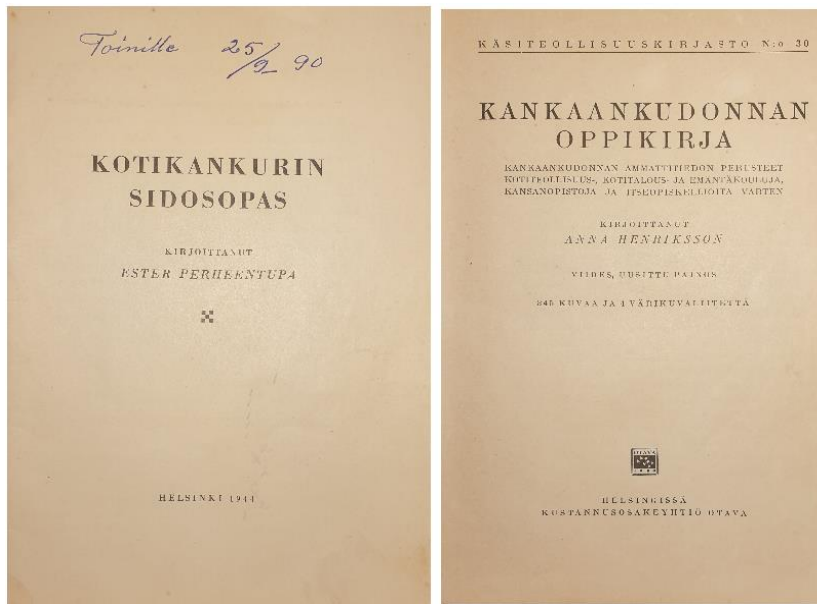
Äitini on kirjoittanut Vihtaniemen pajan kuvan taakse: ”*Tässä pajassa isä takoi monta puukkoa ja lenkkiperäveistä. Veli raudoitti rekiä ynnä muita työkaluja. Muistot säilyy.*” Veli varmaankin tarkoittaa Tuomasta, koska Nestori-veli oli lähtenyt jo noin 1940 asumaan Rautalammilte tuoreen vaimonsa luokse, joka oli soteleski. Äiti kertoi, että hän oli viemisiksi takonut pajassa hellankoukun.

Tuomakselle riitti työtä myös vanhojen hirsirakennusten korjaamisessa. Hirrestä olivat asuinrakennuksen ja pajan lisäksi navetta, riihi, 3 venekoppelia, liiteri ja lukuisia aittoja. Osaksi ne olivat myös lautarakenteisia. Hän päätti tehdä Vihtaniemeen uuden nykyaikaisen asuinrakennuksen joskus 1950-60 luvulla. (*Kuva on etusivun karusellin 2. kuvassa.*) En tiedä, onko se mahdollisesti tehty hirrestä vai kokonaan laudasta. Kuvasta näyttää, että se on ainakin vuorattu laudalla. Varmaankin se on kuitenkin vaadittujen rakennusmääräysten mukainen. Esi-isät saivat rakentaa tonteilleen haluamallaan tavalla, mutta tuohon aikaan oli jo haettava lupa rakennusviranomaisilta. Eeva-täti kertoi, että Tuomas kävi eri taloissa katsomassa arkkitehtuurin mallia, piirsi itse kuvat ja kirjoitti tarvittavat selostukset. Hakemus meni sellaisenaan läpi rakennusvirastossa. En ole nähnyt hakemusta enkä piirustuksia, mutta olivat varmaan niin kuin paremmankin arkkitehdin tekemät. Äidin mukaan Tuomaksen pyhäkoulutodistuksessa oli hyvät arvosanat ja rippikoulukin suoritettuna. Rakennustyömiehistä minulla ei ole tietoa tarkkaa tietoa, mutta Tuomas oli yksi niistä. Rakennuksen puumateriaali oli varmaankin omasta metsästä.

Tuomaksella oli myös suuri parannustyö, tien teko Lummukalta Vihtaniemeen vaikeakulkuiseen maastoon Vihtavuoren yli. Mummo valitti, että kaikki rahat menevät räjähteisiin ja Tuomaksen aika maansiirtoon. Mutta tiestä tuli kelvollinen ajettavaksi myös henkilöautolla ja näin ollen Vihtaniemen kauppa-arvo kohosi. Tuomasta ei kukaan tullut kotoa hakemaan. Eipä sinne Vihtaniemeen kukaan nainen olisi enää siihen aikaan ollut halukas tulemaan vanhanaikaista maanviljelystä harjoittamaan. Mutta Tuomas löysi puolison, Anjan, möi Vihtaniemen ja osti heille kodiksi lähempää Konneveden kirkonkylää pienen talon, jossa oli myös vähän maata ja raivattua peltoa. Sielläkin Tuomas kohensi rakennuksia ja teki uusia ulkorakennuksia. Niissä rakennuksissa olivat nurkat suorassa ja kaikki ovet avautuivat moitteettomasti. Tuomas kävi töissä rakennuksilla ja Konneveden kotiseutumuseo palkkasi hänet tarvittaessa kunnostamaan museoesineitä vanhoilla menetelmillä.

Tuomas-Eno on haudattu Konneveden hautausmaahan.

Kuvia

Eeva-tädin käyttämät oppikirjat

Pieni tuohikontti

Vihtaniemen vanha paja ulkopuolelta

Vihtaniemen vanha riihi

Vihtaniemen vanha paja sisäpuolelta